

WF Hermans vs. Elsschot

Total questions: 1

Worksheet time: 10mins

Instructor name: Johan taalanderwijs.org

Name Class Date

1.

W. F. HERMANS: Elsschots slechte voorbeeld VRIJ SPEL

Onlangs is het Verzameld Werk verschenen van de vijfenzeventigjarige schrijver Willem Elsschot. Elsschot is een duidelijk voorbeeld hoe een groot talent inkrimpt in een kleine omgeving. Elsschots beste boek is zijn eersteling, 'Villa des Roses' (1913). Een meesterwerk is het niet, daarvoor leunt het te zwaar op Guy de Maupassant. Maar voor Nederland bracht het iets nieuws. De heilloze vergissing, waar 'tachtig' aan ten prooi was gevallen, nl. de vermenging van naturalisme en woordkunst, wist Elsschot te vermijden. Hij beschreef niet, hij schreef, een prachtig doelbewust proza. Natuurlijk werd dit door de tijdgenoten, vastgebakken aan 'tachtig', niet gewaardeerd. Zij vonden hem koud, cynisch en negatief. Foei, foei. .

Enige tientallen jaren later slaagde Jan Greshoff erin, Elsschot beroemd te maken. Elsschot had zich ondertussen ontwikkeld tot een geslaagd koopman en huisvader. Hij had niet veel meer geschreven. Maar de roem gaf hem nieuwe moed. Wat er toen uit zijn pen kwam vormt in vergelijking met 'Villa des Roses', een frappante demonstratie van wat men noemt water in de wijn doen, vooral 'Het Been' (1938).

Huisvader en koopman wordt een auteur niet ongestraft, of hij moet erin slagen een dubbel leven te leiden, zijn geest te splitsen, b.v. in een verhouding van 1 op 100, het grootste deel gereserveerd voor de literatuur, dat kan heel goed. Maar Elsschot, die van zich zelf terecht getuigd heeft dat hij geen fantasie bezit, slaagde daarin niet helemaal.

Vader en koopman zijn is een kwestie van kunnen geven en nemen. Schrijven daarentegen is een kwestie van tot het uiterste gaan. Elsschot ging tot het uiterste in 'Villa des' Roses', een onbarmhartig, eerlijk boek. Maar later maakte hij er te weinig een geheim van, dat onder de ruwe bolster een zachte pit zat en zijn openlijk beleden gebrek aan fantasie maakte, dat hij niet verder zag dan de horizon van zijn familiekring. Daardoor werd Elsschots werk zijns ondanks de onuitputtelijke inspirator voor literaire grootindustriëlen a la S. Carmiggelt. Stilistisch zou dit geen bezwaar zijn voor de amusementslectuur (want Elsschot bleef een groot stilist), als S. Carmiggelt niet ook Elsschots belgicismen klakkeloos overpikte.

Wat de stof betreft: succes verzekerd. Toneeltjes uit de huiskamer, wijze woorden van kinderen, wilde neven die wilde haren verliezen enz. enz., gaan er altijd in als koek bij een groot publiek. Een en ander dan geschreven op de toon van: ach, ach, hoe een dolle poëtische jongeling was ik vroeger en kijk eens wat een burgerlijke klungel ik tegenwoordig ben. ja, ja, zo gaat het maar, de dichtertjes hebben lekker ongelijk.

De amusementsschrijvers van de cursieve hoekjes dienen nu eenmaal als ziekentroosters en alibi-verschaffers. Maar heilzaam voor de populariteit van , literatuur die verder wil kijken dan de huiskamer, zijn deze dagelijkse massale injecties met oubollige misnoedigheid bepaald niet. Dat ook S, Carmiggelt 'Villa des Roses' Elsschots beste boek vindt, kan hieraan niets veranderen. Want er is een verschil tussen kinderen hebben en huisvader zijn. Huisvaders zijn personen die ongevraagd de wijze woorden van hun kinderen rondvertellen.

Om op Elsschot zelf terug te komen, een vergelijking met Guy de Maupassant, zijn voorbeeld, is beklemmend. Maupassant debuteerde met 'Boule de Suif', een minstens even onbarmhartig boek als 'Villa des Roses', maar sociaal verder grijpend, daardoor een nog grootser, boek. Een Nederlandse lezer die van niets weet, zal de neiging hebben zich af te vragen na lezing van 'Boule de Suif.' Hebben ze Maupassant hierna niet vermoord in Frankrijk, of minstens doodgezwegen? Maar nee, dat is nu juist niet gebeurd. Maupassant werd onmiddellijk beroemd, zei de kantoorstoel vaarwel en kon zich in de komende tien jaar een landgoed en een zeewaardig jacht bij elkaar schrijven. Dat hij geen koopman werd, zou ik niet durven beweren.

Maar een huisvader is hij nooit geweest, in geen enkel opzicht. Daardoor is 'Boule de Suif' niet zijn enige meesterwerk gebleven.

W. F. HERMANS, geb. te Amsterdam, 1 september 1921. Dichter, schrijver en doctor In de geologie. Lid geweest van redacties van verschillende literaire bladen. Van hem verschenen onder meer: Ik heb altijd gelijk, Tranen der Acacia's, Moedwil en misverstand. Het behouden huls. Paranoia. De God denkbaar, denkbaar de God. Zijn *Manderijnen (sic) op zwavelzuur* (onbarmhartige kritieken In brochurevorm op andere schrijvers) deden vriend en vijand op hun beurt naar de pen grijpen.

W. F. HERMANS: Elsschots slechte voorbeeld VRIJ SPEL. "Het vrije volk : democratisch-socialistisch dagblad". Rotterdam, 03-05-1957, p. 2. Geraadpleegd op Delpher op 01-04-2025, <https://resolver.kb.nl/resolve?urn=ddd:010952841:mpeg21:p002>

W. F. HERMANS: Elsschots slechte voorbeeld

ONLANGS is het Verzameld Werk verschenen van de vijfenzeventigjarige schrijver Willem Elsschot.

Elsschot is een duidelijk voorbeeld hoe een groot talent inkrimpt in een kleine omgeving. Elsschots beste boek is zijn eersteling, 'Villa des Roses'. Een meesterwerk is het niet, daarvoor leunt het te zwaar op Guy de Maupassant. Maar voor Nederland bracht het iets nieuws. De heilloze vergissing, waar 'tachtig' aan ten prooi was gevallen, nl. de vermenging van naturalisme en woordkunst, wist Elsschot te vermijden. Hij beschreef niet, hij schreef, een prachtig doelbewust proza. Natuurlijk werd dit door de tijdenoten, vastgebakken aan 'tachtig', niet gewaardeerd. Zij vonden hem koud, cynisch en negatief. Foei, foei.

Enige tientallen jaren later slaagde Greshoff erin, Elsschot beroemd te maken. Elsschot had zich ondertussen ontwikkeld tot een geslaagd koopman en huisvader. Hij had niet veel meer geschreven. Maar de roem gaf hem nieuwe moed, wat er toen uit zijn pen kwam, vormt, in vergelijking met 'Villa des Roses', een frappante demonstratie van wat men noemt water in de wijn doen, vooral 'Het Been' (1938).

Huisvader en koopman wordt een auteur niet ongestraft, of hij moet erin slagen een dubbel leven te leiden, zijn geest te splitsen, b.v. in een verhouding van 1 op 100, het grootste deel gereserveerd voor de literatuur, dat kan heel goed. Maar Elsschot, die van zich zelf terecht getuigd heeft dat hij geen fantasie bezit, slaagde daarin niet helemaal.

Vader en koopman zijn is een kwestie van kunnen geven en nemen. Schrijven daarentegen is

een kwestie van tot het uiterste gaan. Elsschot ging tot het uiterste in 'Villa des Roses', een onbarmhartig, eerlijk boek. Maar later maakte hij er te weinig een geheim van, dat onder de ruwe bolster een zachte pit zat en zijn openlijk beleden gebrek aan fantasie maakte, dat hij niet verder zag dan de horizon van zijn familiekring. Daardoor werd Elsschots werk zijns ondanks de onuitputtelijke inspirator voor literaire grootindustriëlen à la S. Carmiggelt. Stilistisch zou dit geen bezwaar zijn voor de amusementslectuur (want Elsschot bleef een groot stilist), als S. Carmiggelt

niet ook Elsschots belgicismen klakkeloos overpikte.

Wat de stof betreft: succes verzekerd. Toneeltjes uit de huiskamer, wijze woorden van kinderen, wilde neven die wilde haren verliezen, enz. enz. gaan er altijd in als koek bij een groot publiek. Een en ander dan geschreven op de toon van: ach, ach, hoe een dolle poëtische jongeling was ik vroeger en kijk eens wat een burgerlijke klungel ik tegenwoordig ben, ja, ja, zo gaat het maar, de dichtertjes hebben lekker ongelijk.

De amusementschrijvers van de cursieve hoekjes dienen nu eenmaal als ziekentroosters en alibi-verschaffers. Maar heilzaam voor de populariteit van literatuur die verder wil kijken dan de huiskamer, zijn deze dagelijkse massale injecties met oubollige misnoedigheid bepaald niet. Dat ook S. Carmiggelt 'Villa des Roses' Elsschots beste boek vindt, kan hieraan niets ver-

anderen. Want er is een verschil tussen kinderen hebben en huisvader zijn. Huisvaders zijn personen die ongevraagd de wijze woorden van hun kinderen rondvertellen.

Om op Elsschot zelf terug te komen, een vergelijking met Guy de Maupassant, zijn voorbeeld, is beklemmend. Maupassant debuteerde met 'Boule de Suif', een minstens even onbarmhartig boek als 'Villa des Roses', maar sociaal verder grijpend, daardoor een nog grootser boek. Een Nederlandse lezer die van niets weet, zal de neiging hebben zich af te vragen na lezing van 'Boule de Suif': Hebben ze Maupassant hierna niet vermoord in Frankrijk, of minstens doodgezwegen?

Maar nee, dat is nu juist niet gebeurd. Maupassant werd omiddellijk beroemd, zei de kantoorstoel vaarwel en kon zich in de komende tien jaar een landgoed en een zeewaardig jacht bij elkaar schrijven.

Dat hij geen koopman werd, zou ik niet durven beweren...

Maar een huisvader is hij nooit geweest, in geen enkel opzicht. Daardoor is 'Boule de Suif' niet zijn enige meesterwerk gebleven.

★

W. F. HERMANS, geb. te Amsterdam, 1 september 1921. Dichter, schrijver en doctor in de geologie. Lid geweest van redacties van verschillende literaire bladen. Van hem verschenen onder meer: Ik heb altijd gelijk, Tranen der Acacia's. Moedwil en misverstand. Het behouden huis. Paranoia. De God denkbaar, denkbaar de God. Zijn mandertjnen op zwavelzuur (onbarmhartige kritieken in brochurevorm op andere schrijvers) deden vriend en vijand op hun beurt naar de pen grijpen.

1. Welk aspect van Elsschot wat volgens Hermans het invloedrijkste in Nederland?
  - a) zijn naturalisme
  - b) zijn onderwerpen
  - c) zijn Belgicismen
  - d) zijn schrijfstijl
2. Wat is volgens Hermans een "literaire grootindustriële"?
  - a) iemand die naast schrijver in de industrie werkt
  - b) iemand die veel schrijft
  - c) een auteur die z'n eigen drukkerij heeft
  - d) iemand die veel boeken verkoopt
3. Het succes kwam voor Elsschot ...
  - a) met zijn verzameld werk
  - b) nadat hij het schrijven opgegeven had
  - c) pas na zijn overlijden
  - d) bij zijn debuut

4.

Dichter en literair criticus Jan Greshoff ...

- a) hij was de eerste die Elsschot wilde uitgeven
- b) zorgde voor de populariteit van Elsschot
- c) vond Elsschots stijl koud en cynisch
- d) hielp Elsschot bij het schrijven

5. Deze tekst werd geschreven ter gelegenheid van ...

- a) de publicatie van Elsschot roman 'Het Been'
- b) het debuut van Willem Elsschot
- c) de publicatie van Elsschots Verzameld Werk
- d) de 75ste verjaardag van Elsschot

6. Wat is het leeftijdsverschil tussen W.F. Hermans en W. Elsschot?

- a) 29
- b) 9
- c) 19
- d) 39

7. Wat is het leeftijdsverschil tussen W. Elsschot en W.F. Hermans?

Ans. _____

8. "Foei, foei!"

Dit woord benoemen we in de woordleer als...

- a) bijwoord
- b) zelfstandig naamwoord
- c) bijvoegelijk naamwoord
- d) voorzetsel
- e) tussenwerpsel

9. "Foei" duidt op...

- a) uitdaging
- b) verwondering
- c) afkeuring
- d) walging

10. W.F. Hermans vindt dat Elsschot...

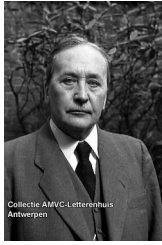
- a) zich te weinig op de literatuur heeft gefocust
- b) teveel boeken geschreven heeft
- c) teveel Maupassant volgt
- d) te weinig talent heeft

11. Volgens Hermans had Elsschot nooit ... mogen worden.

- a) koopman
- b) vader
- c) huisvader
- d) schrijver

12. In het artikel komen drie literaire generaties aan bod. Zet ze in de juiste historische volgorde.

a)

Willem Elsschot

b)

'Tachtig'

De Romantische literaire

c)

Willem Frederik Hermans

1)

2)

3)

13. De amusementsschrijvers van de cursieve hoekjes dienen nu eenmaal als ziekentroosters en alibi-verschaffers.

a) Ze schrijven humoristische stukken

b) Ze maken je beter als je ziek bent

c) Ze helpen je het kleinburgerlijk bestaan (zoals dat van Elsschot) te aanvaarden.

d) Ze kunnen je helpen aan een misdaad te ontsnappen

14. W.F. Hermans ziet het leven van een auteur als ...

a) een saaie boel

b) een vloek

c) een heel burgerlijk bestaan

d) enkel met literatuur bezig zijn

15. "Dat hij (De Maupassant) geen koopman werd, zou ik niet durven beweren."

Waar slaat dit op?

- a) er is niets bekend over het privé-leven van de Maupassant
- b) hij verkocht een massa boeken
- c) De Maupassant had vele jobs naast het schrijverschap